

FoF-bulletin

Nyhetsbrev fra Institutt for
filosofi og
førstesemesterstudier

Nr. 2/2012

April 2012

Instituttleders hilsen

I dette nummer av vår nyhetsbulletin kan vi rapportere om en rekke forskningsprosjekter som vil prege aktiviteten ved FoF de neste par årene. NFR har finansiert et stort prosjekt om Platons filosofi med Vigdis Songe-Møller som prosjektleder og Meltzerfondet har bevilget midler til Hans Marius Hansteen. I tillegg vil strategimidlene fra NFR til vårt institutt sammen med tilsvarende midler i Trondheim, Tromsø og Oslo gjøre at vi får mulighet til å styrke forskningsmiljøet i filosofi og idéhistorie.

Med all denne aktivitet, som til en stor grad vil være i form av møter og konferanser, er det viktig ikke å glemme at vi skal bruke disse midler til å produsere forskningsresultater i form av publikasjoner på et høyt internasjonalt nivå. Målet må være at vi etablerer Bergen som et sted der nye, viktige og interessante bidrag kommer ut. Det vil si at det må skrives, det må publiseres, i fora som blir lest, og lest av mange.

De møter vi arrangerer i juni måned er åpne for alle instituttets ansatte. Jeg oppfordrer alle til å delta, selv om temaene ikke nødvendigvis alltid er helt sentralt innen ens eget forskningsområde. Vi skal de neste par månedene utvikle forskningsprosjekter i sinnfilosofi og politisk filosofi sammen med Universitetene i Tromsø og Trondheim. Det er viktig at alle som har interesse innenfor disse

områdene er med og påvirker utformingen av de spesifikke prosjekter vi skal arbeide med.

Vi har også gleden av å ønske flere nye medarbeidere velkommen. Dette året blir derfor viktig for etableringen av Fofs forskningsprofil de neste tiår. Jeg oppfordrer alle til å være aktivt med i denne prosessen.

*Med vennlig hilsen
Reidar Lie*

Nye førsteamanuenser - snart på plass

Etter en krevende og lang prosess er det nå endelig så godt som avklart hvem som tiltrer de to stillingene som ble utlyst for over et år siden. Etter fakultetsstyrets marsmøte fikk de to først innstilte fra instituttet tilbud om stilling og begge har nå akseptert tilbudet, selv om det fortsatt gjenstår noen formaliteter. Vi tar likevel sjansen på en kort presentasjon av de nyankomne her.

Sorin Bangu (37) er opprinnelig fra Romania, men har bodd og arbeidet i Canada/USA de siste ti årene. Han har de siste to årene vært lektor ved University of Illinois, Urbana-

Champaign. Før det var han ved University of Cambridge som "teaching associate" i et par år, etter postdoktorstipend ved University of Western Ontario.

Bangu er opprinnelig matematiker og avla i 2006 en prisbelønnet PhD i vitenskapsfilosofi ved University of Toronto. Det er da også vitenskapsfilosofien som er hans primære spesialitet, i særdeleshet matematikkens og fysikkens filosofi. Han har imidlertid også publisert og/eller undervist i epistemologi, metafysikk og logikk - og har dessuten en særlig interesse for Wittgensteins filosofi, som han har publisert flere artikler om.

Hans bok om The Applicability of Mathematics in Science er for øvrig under utgivelse på Palgrave Macmillan, i serien New Directions in the Philosophy of Science.

Sorin Bangu

Mer om Sorin kan man finne her:

<http://sites.google.com/site/sorinbangu/>

Carola Freiin von Villiez (49) er fra Tyskland og p.t. professor i filosofi ved Universität Duisburg-Essen, der hun også har vært instituttleder. I perioden 2008-2011 var hun leder av Etikkprogrammet ved Universitetet i Oslo, der hun i perioder også var gjesteprofessor ved Centre for the Study of Mind and Nature i 2007-08.

Von Villiez tok sin doktorgrad i 2001 på avhandlingen "Grenzen der Gerechtigkeit? Zur Begründung eines transnationalen Legitimationsgrundsatzes". I 2006 habiliterte hun seg ved universitetet i Bremen på en avhandling om Adam Smiths moralfilosofi.

Hennes spesialområder er, som de nevnte avhandlingene bærer bud om, politisk filosofi, etikk, rettsfilosofi og filosofihistorie. Hun har også omfattende erfaring med undervisning knyttet til disse temaene.

Carola Freiin von Villiez

Man kan lese mer om Carola på hennes hjemmeside ved universitetet i Duisburg-Hessen:

<http://www.uni-due.de/philosophie/personen.php?ID=109>

Meltzermidler til prosjekt om filosofiens allmenndannende rolle

Prosjektet "Filosofiens rolle i allmenndanning. Ein studie av lærebøker til examen philosophicum" har fått en kvartmillion i støtte fra Meltzerfondet. Det er hans Marius Hansteen som er iniativtaker og prosjektleder.

I sammenfatningen av prosjektplanen sies dette:

Kva er filosofiens spesifikke bidrag til allmenndanninga? Svaret på dette spørsmålet heng saman med kva oppfatning ein har både av filosofi og av danning. I innstillinga "Kunnskap og danninge foran et nytt århundre" peikar Dannelsesutvalget på at eit godt fungerande ex.phil er eit viktig element i allmenndanninga for universitetsstudentar. Utvalet understrekar vidare trongen for nasjonal debatt om innhaldet i ex.phil.

Prosjektet "Filosofiens rolle i allmenndanninga" vil vera eit bidrag til denne debatten gjennom ei systematisk, samanliknande undersøking av lærebøker til ex.phil. ved ulike institusjonar ut i frå ei overordna problemstilling: Kva oppfatningar av filosofiens rolle i allmenndanninga kjem til uttrykk i ulike lærebøker sin måte å presentera kva filosofi er, og måten dei grunnjev kvifor og korleis ein bør studera filosofi som del av allmenndanninga.

I tillegg til prosjektlederen selv, vil Gro Rørstadbotten, Amund Børdahl og Helle Nyvold i større eller mindre grad bidra.

Vi gratulerer med tildelingen og ønsker lykke til med arbeidet - som vi tror kan bli et viktig bidrag i den stadig pågående diskusjonen om exphil sin rolle og funksjon.

Nytt prosjekt til Wittgensteinarkivet

Wittgensteinarkivet har, sammen med en rekke andre partnere, bl. a. Humboldt-universitetet og Freie Universität i Berlin, fått midler til prosjektet "Digitised Manuscripts to Europeana" (DM2E).

Europeana er et felleseuropeisk digitalt bibliotek, støttet av EU, som via internettet tilbyr tilgang til ulike former for digitalisert materiale - i alt over 10 millioner objekter pr. dato.

I DM2E-prosjektet er hovedformålet - enkelt sagt - å gjøre det teknisk mulig for så mange innholdsleverandører som mulig å integrere materialet i Europeana.

Wittgensteinarkivet har fått € 73 120, eller ca. NOK 550 000, over en treårsperiode for sin deltakelse i prosjektet. Medarbeidere, i større eller mindre grad, blir Alois Pichler, Deirdre Smith, Heinz Wilhelm Krüger og Rune Falch.

Vi gratulerer med tildelingen!

Høstens undervisningstilbud

Undervisningstilbudet for kommende høstsemester ble vedtatt i instituttrådsmøtet den 26. april. Det ser slik ut:

Emnekode	Emne	Faglærer(e)
FIL103	Logikk, språk og vitenskapsfilosofi	Sorin Bangu Kevin Cahill
RET208	Praktisk argumentasjon	Amund Børdahl
SPIK250	Interkulturell kommunikasjon	Amund Børdahl
FILL227	Innføring i etikk	Espen Gamlund
FIL304/IDH304	Prosjektoppgave	Bjørn Holgermes
Åpne emner.	Nyere retninger i fransk filosofi	Helge Pettersen
	Filosofisk antropologi	Arild Utaker
	Introduction to Wittgenstein	Alois Pichler/Simo Säätelä
	Toleranse	Richard Sørli m.fl.
	Religionsfilosofi	Bjørn Holgermes
	Fenomenologi og eksistensialisme	Konrad Rokstad
	Kripke: "Naming and Necessity"	Erik Brown
DIDAFIL II	Filosofisk fagdidaktikk	H.M. Hansteen
NOIN625	Det nye Norge: Asyl- og mottakssystemet	H.C. Farsethås
NOIN152-F	Interkulturell kommunikasjon	H.C. Farsethås

Bergensnettverket for kvinner i filosofi

....arrangerte i midten av mars nettverkskonferanse på Quality hotell, Sandsli. Temaet for konferansen var "Makt og hersketeknikk", og det var tre inviterte foredragsholdere:

Professor **Sara Heinämaa** fra Helsinki Collegium for Advanced Studies (Universitetet i Helsingfors) holdt innlegget *Encountering the Alien: A Phenomenological Analysis of Normality*.

Hilde Sandvik (kultur- og debattredaktør i Bergens Tidende) hadde foredrag *Om hersketeknikk*.

Konferansens hovedattraksjon var imidlertid **Berit Ås**, professor emeritus i sosialpsykologi ved Universitetet i Oslo, æresdoktor ved en rekke universiteter og ikke minst profilert SV-politiker og kvinneforkjemper.

Ås var også grunnlegger og styreleder i Stiftelsen Kvinneuniversitetet fra 1983, og tok i 2011 initiativ til etableringen av Stiftelsen Kvinneuniversitetet i Norden. Hun er spesielt kjent for sine studier av kvinnekultur, økonomi og utvikling av de fem hersketeknikkene. Berit Ås holdt innlegget: *Kvinner som har tenkt. Hvor ble det av tankene?*

På konferansen ble det også arrangert en liten slippemarkering for nettverkets *Årbok 2011* som inneholder følgende bidrag:

- **Sidsel Aamodt:** "Borgerlig og klassisk familie. Et perspektiv på Hegels familiedialektikk".
- **Petra Hedberg:** "Anerkjennelse og frihet".
- **Vigdís Kvam:** "Hvor er det blitt av det politiske mennesket? Begreper fra Hannah Arendts *Vita Activa* anvendt på vår tid"
- **Bente Madsen Taraldsøy:** "Hvordan kan man leve?"
- **Ragnhild Hogstad Jordahl:** "Identitet eller motpart - hvem er jeg i en annen mulig verden?"
- **Gro Rørstadbotten:** "Sapfo: Krigsidealenes motstemme"
- **Ellen Vikersveen:** "Dyrets rolle i Nietzsches tenkning".

Platon-symposium 7./8. juni

Antikkgruppens NFR-finansierte prosjekt *Poetry and Philosophy* starter prosjektperioden med et internasjonalt symposium, som har fått tittelen "Poetry and Philosophy in the light of Plato's *Symposium*". Konferansen vil finne sted 7. og 8. juni, rom 208/209, Sydneplassen 12/13.

Platons dialog *Symposion* er ikke bare en nøkkeltekst for å forstå Platons filosofi, den er også en av Vestens litterære høydepunkter. Her belyses, utfordres og problematiseres - både direkte og indirekte - forholdet mellom filosofi og skjønnhet, mellom kunnskap og begjær, mellom kjærlighet og visdom - for å nevne noe. Ved å fokusere på *Symposion* vil

konferansen kaste et mangefasettert lys over prosjektets problemstilling: forholdet mellom argumentative og "poetiske" elementer i Platons filosofi.

I tillegg til lokale og nordiske foredragsholdere (Amund Børdahl, Kristin Sampson, Knut Ågotnes, Erik Christensen og Kristian Larsen), samler konferansen en rekke internasjonale Platon-forskere, som Cynthia Freeland, Drew Hyland, Hayden Ausland og Elena Irrera.

Symposiet er gratis og åpent for alle. Påmelding til Kirsten Bang (Kirsten.Bang@fof.uib.no) innen 1. juni (av hensyn til lunsjservering).

Seminar om nevrovitenskapelig forskning og filosofi

Onsdag 20. juni arrangerer FoF et heldagsseminar om nevrovitenskap og filosofi. Målet med seminaret er å identifisere mulige prosjekter der empirisk forskning kan belyse tradisjonelt filosofiske spørsmål, og der filosofisk analyse kan hjelpe til med å identifisere og presisere empiriske prosjekter som besvarer spørsmål som er viktige for vår forståelse av menneskesinnet og moral. Vi har invitert nevrovitenskapelige forskere som Josef Parvizi fra Stanford universitetet og filosofer som Barry Smith fra University of London og Douglas Burnham fra Staffordshire University. Filosofer fra Bergen og Trondheim, og nevroforskere fra Bergen, deltar også.

De som er interessert i å delta kan gi eller sende et ord til Kirsten Bang (Kirsten.Bang@fof.uib.no).

Konferanse om prioriteringer i helsebistand

23. og 24. juni møtes forskere fra USA, England, Frankrike, Norge og Kina for å diskutere grunnlagsproblemer i beregningen av nytteverdien av bistand til helse. Den forverrede økonomiske situasjon i mange givreland har gjort det mer aktuelt enn noen gang å prioritere mellom gode tiltak, dersom vi ønsker å få mest mulig ut av knappe midler. Sentralt i denne diskusjonen er hvordan vi skal avveie et maksimeringsprinsipp mot et prinsipp som vektlegger lik fordeling. Internasjonale deltagere på konferansen er blant andre John Broome og Toby Ord fra Oxford, Marc Fleurbaey fra Universite Paris Descartes, og Alex Voorhoeve fra London School of Economics. Konferansen er et samarbeid mellom Department of Bioethics, National Institutes of Health i USA, Institutt for samfunnsmedisinske fag (UiB) og FoF.

Konferansen er åpen for alle interesserte. Nærmere detaljer om lokalisering, påmeldingsprosedyrer mv. bekjentgjøres særskilt.

"The Ethics of Climate Change" - Konferanse 21./22. juni

Torsdag 21. og fredag 22. juni går konferansen "The Ethics of Climate Change" av stabelen.

Innholdet i denne konferansen dreier seg om de etiske utfordringene klimaproblemet reiser for oss, både som privatpersoner og som samfunn. Konferansen tar opp tema som: Forholdet mellom privat og offentlig moral, ansvaret for fremtidige generasjoner, global rettferdighet, teknologioptimisme og klimaet i den offentlige debatten.

Formålet med konferansen er å klargjøre og identifisere viktige etiske problemstillinger i klimadebatten, som det kan arbeides videre med.

Blant foredragsholderne finner vi bl. a. John Broome, filosof og økonom ved universitetet i Oxford og kanskje konferansens hovedattraksjon. Man finner mer om han her:

<http://users.ox.ac.uk/~sfop0060/>

John Broome, University of Oxford

Andre med bidrag på konferansen er klimaforsker Helge Drange, Stephen Gardiner (filosof ved Cornell University), Alexander Cappelen ved NHH samt vår egen kontingent bestående av Trygve Lavik, Hein Berdinesen, Espen Gamlund og Jørgen Pedersen.

Konferansen er åpen for alle interesserte. Program med de praktiske detaljene bekjentgjøres senere.

FoF-folk i aksjon

Elde, Elin A. er for tiden i Paris for å holde 25 forelesninger til Exphil og 25 forelesninger i vitenskapsteori. Kursene er i regi av Gateway College i samarbeid med Høgskolen i Telemark.

Kolflaath, Eivind holdt 21. mars innlegg med tittelen "Litt om behovet for besinnelse i bevisbedømmelsen og i forskningen på retten" under et debattmøte om retorikk og rasjonalitet i bevisbedømmelsen i straffesaker. Møtet ble arrangert av Fagutvalget for allmenn litteraturvitenskap ved Seksjon for lingvistiske, litterære og estetiske fag, UiB, og de øvrige debattantene var advokat Frode Sulland og litteraturprofessor Arild Linneberg.

Leirfall, Anita holdt invitert foredrag med tittelen 'Kant om rom og romlig orientering' ved FoF, UiB, 26. april 2012.

Den 9. mai skal hun dessuten holde invitert foredrag med tittelen 'What is it like to orient oneself in space? Kant on space and

orientation' ved PhilSci Forum, UMB, 9. mai 2012.

<http://www.umb.no/causci/article/philsci-forum>

Anita har dessuten fått antatt paperet 'Kant on the Real and the Ideal in 'Directions' ['Gegenden'] (1768)' til den internasjonale konferansen 'Ideals and the Ideal in Kant', Bogazici University (Istanbul), May 23rd-26th 2012.

Akademisk skriving: Seminaret «Akademisk skriving - organisering og praktisering i ulike fagmiljø ved UiB» ble avholdt på Solstrand hotell 16. og 17. april.

Seminaret avsluttet siste fase i et PEK-prosjekt som har hatt som mål å undersøke effekten av å benytte den amerikanske skriveeksperten Karen Lunsford som konsulent i arbeidet med å styrke skrive dimensjonen ved UiB. Prosjektet er ledet av Olga Dysthe.

I siste fase av prosjektet har de deltagende fagmiljøene (jus, biologi, pedagogikk, HF) lagt vekt på å teste ut noen av Lunsfords råd gjennom konkrete tiltak. På seminaret ble det gitt rapporter fra flere skriveintensive undervisningsopplegg, og konferansen var preget av deltagere med stort engasjement for at studentene skal utvikle sine evner til kritisk lesning, tenkning og skriving. Frøydis Hertzberg fra UiO var invitert for å sette initiativene inn i en større ramme, og hun reflekterte over flere faktorer man bør tenke over når man planlegger skrivekurs.

Faglig koordinator ved førstesemesteremnet Akademisk skriving Birger Solheim var hovedansvarlig for planlegging og gjennomføring av seminaret. Han brukte anledningen til å presentere planer for skriveprogram og skrivesenter med utspring i staben på Akademisk skriving. Målet er en modell for å styrke skriveundervisningen ved HF som tar hensyn til at skriveferdigheter er noe som utvikles over tid og gjennom kontinuerlig trening og dermed ikke kan avgrenses til et 7-ukers innføringskurs. Magnus Gustafsson fulgte opp dette i sitt foredrag om skrivesentermodellen ved Chalmers universitet. Undervisningsdekan Jan Oldervoll og instituttleder ved FOF, Reidar Lie, deltok på deler av seminaret.

FoF på festspillene

Vårt institutt er tungt representert på årets festspill, og er involvert i to ulike seminarer under "Debatter og samtaler på festspillene 2012"

Seminar: Dødsdom over Sokrates

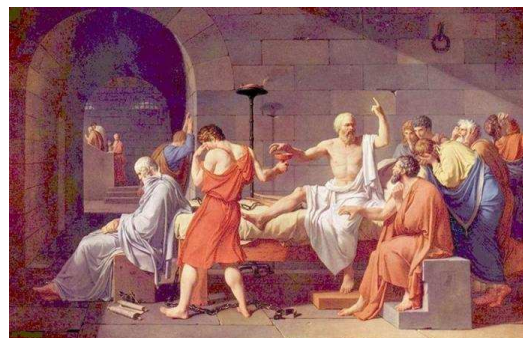
"Sokrates' forsvarstale" skal settes opp på festspillene, i Logen 4., 5. og 6. juni, i regi av Stein Winge og med Toralf Maurstad som Sokrates. Mer informasjon vil man finne her:

<http://www.fib.no/no/Produkt/?TLp=570211>

I tilknytning til forestillingen vil *Forskningsgruppen for antikkens filosofi* delta på et seminar i Logen bar tirsdag 5. juni, kl. 16.30 - 18.

Program:

- Gro Rørstadbotten og Vigdis Songe-Møller: "Hvorfor ble Sokrates dømt til døden?"
- Knut Ågotnes: "Hva slags visdom har Sokrates?"
- Amund Børdahl: "Ytringsfrihet i antikkens Athen"

Dødsdommen over Sokrates

Seminar: Kunstverket i kritisk teori

Forskningsgruppen for filosofi, språk og kunst arrangerer seminaret i samarbeid med Transiteatret. Seminaret er åpent for alle!

Tid: 29. mai kl. 14-18

Sted: Logen bar

Program:

- **Tore Vagn Lid:** om å tenke med Fatter: teater som filosofi - filosofi som teater
- **Hans Marius Hansteen:** Dygd og naudsyn. Om etikkundervisning, teater og moralfilosofiens problem

- **Birger Solheim:** Kunstens kritiske potensiale. Om forholdet mellom Theodor W. Adorno og Thomas Mann i forbindelse med skrivingen av Doktor Faustus
- **Rebecka Ahvenniemi:** Komponering av vokalmusikk. Perspektiver på språk og samfunn i kritisk teori i lys av kunstnerisk praksis

Anat Biletzki - professor II

Anat Biletzki har akseptert tilbud om å tiltre som professor II på NFR-prosjektet "Development and organization of two research training courses for PhD students in Philosophy and History of ideas".

Biletzki er p.t. Albert Schweitzer Professor of Philosophy ved Quinnipiac University i USA, og har i mange år vært tilknyttet Tel Aviv University i Israel der hun også har vært instituttstyrer ved det filosofiske instituttet.

Anat Biletzki

Biletzki har gitt ut en rekke bøker og hennes filosofiske hovedinteresser er politisk filosofi, særlig menneskerettighetsspørsmål, og den sene Wittgensteins filosofi. Hun har også gjort seg bemerket som freds- og menneskerettsaktivist og har tatt et aktivt standpunkt mot den israelske okkupasjonen av palestinske landområder.

Hun tiltreer stillingen 1. mai.

- Rune Falch, vår exphilkoordinatør, AGORA-forsker og bedriftsfotballspiller fylte 40 år den 12. april. Dagen ble imidlertid feiret langt av sted - i Mexico. Vi gratulerer med vel overstått.
- Trygve Lavik har nok en gang gått hen og blitt far, og igjen er det en gutt som har ankommet verden. Blomster er avsendt og vi gratulerer også her.
- Øyvind Stokke forlater oss, i alle fall for en stund. Han søkt og fått innvilget et års permisjon fra sin lektorstilling ved FoF og begynner i ny jobb ved Universitetet i Tromsø fra høsten av. Vi ønsker han både lykke til i ny jobb og hjertelig velkommen tilbake!

Ny bok fra Gunnar Skirbekk

Vi melder denne gangen Gunnar Skirbekk sin nye bok: *Herausforderungen der Moderne aus wissenschaftsphilosophischer Sicht*, Logos Verlag Berlin 2012.

Boken består av seks essays som alle belyser modernitetens mangfold i et vitenskapsfilosofisk perspektiv. En fylldigere omtale kan leses her:

<http://www.fachbuch-richter.de/Article/Detail/de/1852790/0/0/Default/herausforderungen-der-moderne-aus-wissenschaftsphilosophischer-sicht>

Personallytt

